

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתא רב ור' חנינא -

❖ גמ': "אמר רב מנחה קדושה בלא שמן"

לאיזה ענין קדושה המנחה

א. יעו' קרן אורה (ת. ד"ה מי אמר ר' יוחנן) שביאר הא דיליף רב משאר דוכתי: "דילפותא מילתא ממילתא אליבא דרב לא דמי להא דלעיל, דרב הכי קאמר, דכן מצינו במקום אחר כיוצא בו דקדוש לגמרי ומצותו בכך, ע"כ אפילו היכא דאין מצותו בכך עכ"פ קדוש שלא יצא לחולין, כמו מנחה בלא שמן ובלא לבונה...". ומבואר, שנקט דהא דקאמר רב שמנחה קדושה בלא שמן היינו לענין שאינו יוצא לחולין, אבל אינו קדוש להקרבה. ועיי"ש שביאר לפ"ז הא דאיתא בתוס' לעיל ז: (בתי' השני והשלישי) דאליבא דר"א ילפינן שאר מנחות מחביתין דמהני קידוש בחצי עשרון, דלאו היינו שקדושים לענין הקרבה, אלא שקדושים לענין שלא יצאו לחולין.

ב. אך יעו' במקדש דוד (סי' כ"ב אות א' ד"ה והנה זה שכתב רש"י) שהק' בהא דאיתא במתני' (להלן ק.): "סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת... פסול", ועיי"ש ברש"י (ד"ה פסול): "...דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת קידשו שלחן, ושוב אין יכול להשהות...". ומבואר בדברי רש"י שאם נסדר הלחם בפ"ע בשבת קדשו השלחן. והק' במקד"ד, דהא תינח אליבא דרב דס"ל שאפשר לקדש סולת בלא לבונה, אבל לר' חנינא דס"ל לא זו קדושה בלא זו, מדוע נפסל הלחם הרי כ"ז שאין בזיכין לא קדשו השלחן בפ"ע. ועיי"ש שתי': "דזה דס"ל לר"ח דאין זו קדושה בלא זו היינו ליקרב, אבל ליפסל מקדש". ולפ"ז על כרחין צריך לומר דרב דפליג היינו דסבירא ליה דמהני ליקדש אפי' ליקרב, ודלא כהקד"א¹.

ג. ויעו' לשון רש"י (ד"ה מנחה קדושה בלא שמן): "אם נתן עשרון סולת בכלי שרת אף על פי שאין שם שמן ולא יצא לחולין, וצריך להביא שמן ולהקריבה". וממש"כ 'ולא יצא לחולין' לכאור' מבואר להדיא כדברי הקרן אורה שהקידוש לא מהני ליקרב אלא רק ליפסל², וצ"ע³.

ד. ועי' בקרן אורה (זבחים פח. ד"ה כלי הלח) שהק' במה שהוכיחה הגמ' לקמן מדברי שמואל שמזרק מקדש את היבש דמוכח מינה דס"ל כרב. וקשה, שהרי הא מבואר בסוגיא דזבחים פח. שאף שכלי הלח אינם מקדשים את היבש היינו ליקרב אבל מקדשים הם ליפסל. וא"כ בהכרח דהא דקאמר שמואל דשאני מזרק שאף שהוא כלי הלח מקדש את היבש היינו שמקדש אף ליקרב. והשתא, כיון שאמרנו שגם אליבא דרב אם קידש סולת בלא שמן אינו קדוש ליקרב אלא ליפסל הרי על כרחין שדברי שמואל שמזרק מקדש סולת היינו דווקא במנחת חוטא, ועיקר החידוש של שמואל הוא לענין דין כלי הלח מקדשין את היבש, אבל אין מבואר בדבריו שמקדשים סולת בלא שמן, וא"כ תמוה מאוד, האך מיייתנן מיניה ראי' לדברי רב דאיירי לענין קידוש של מנחה בלא שמן, וצ"ע.

ה. אך בעיקר ד' הקד"א שפירש שרב סבור דנחתין חד דרגא צריך תוספת ביאור, דכיון שמצאנו שבמקום שמצוותו כך קדוש לגמרי ע"כ ילפינן מיניה שאפי' במקום שאין מצוותו בכך עכ"פ קדוש לענין שלא יצא לחולין, ופשרה זו צריכה

¹ ולדרכו של הקד"א אכתי צ"ת מדברי רש"י גבי לחם הפנים, ועי' בקרן אורה להלן ק. שעמד בזה. [אך יעווי"ש שהעמיד הקו' רק אליבא דר' חנינא, ולכאור' לדרכו דס"ל שגם אליבא דרב לא קדש ליקרב אלא ליפסל א"כ ק' גם אליבא דרב מדוע קידשו השלחן, וצ"ע]. ועי' בחז"א (סי' כ"ד ס"ק ד') שתי' עיקר הקו', דהתם איירי שהיה דעתו ליתן הבזיכין, ובדעתו להוסיף כ"ע מודו דמתקדש, ועי' להלן משי"ת פלוגתא האחרונים בזה.

² אך צ"ת מהמשך הדברים שכתב "וצריך להביא שמן ולהקריבה", ולכאור' הלשון קצת משמע שאם יביא שמן יכול להקריבה כמו שהיא ואין צריך לחזור ולקדש, וא"כ לכאור' דבריו סותרים מיניה וביה, וצ"ע.

³ יעו' בדברי הרשב"א: "...ניליף בדכוותה בעלמא דקדיש כשמתנדב קרבן שאינו מהודר, ומ"מ כיון שהתנדב סולת צריך להביא שמן ולהקריבה, לפי שאין מנחת נדבה קרבה בלא שמן ולבונה...". כוונתו, למש"כ רש"י (בד"ה מנחה קדושה) שאם קידש בלא שמן ובלא לבונה צריך להביא שמן ולהקריבה. אך יעווי' היטב בלשונו שמשמע ממנו שבאמת המנחה מצד עצמה אינה מחייבתו להביא שמן, וע"כ היה מקום לומר שאחר שכבר נתקדשה בלא שמן שוב יכול להביאה כן, אלא דכיון שעכ"פ ה"ל מנחת נדבה ואין מנחת נדבה קרבה בלא שמן ע"כ צריך להביא עמה גם שמן. ולכאור' כוונתו לחלוק על רש"י, שלדעת רש"י כל מה דמהני הקידוש של הסולת הוא לענין שלא יצא לחולין, אבל הסולת עצמו עדיין לא נתקדש להקרבה כיון שעדיין אין בו צורת מנחה. אמנם בדברי הרשב"א נראה שהקידוש של הסולת חל כמו שהוא, והיינו משום דס"ל לרב שמאחר שקידש בלא שמן נתקדשה המנחה כמו שהיא, ומה דמהני קידוש באופן זה הוא משום שחלה על המנחה 'תורת מנחה שאינה מהודרת', [וכן הוא משמעות הלשון "...ניליף בדכוותה בעלמא דקדיש כשמתנדב קרבן שאינו מהודר", היינו, דכשמקדש את הסולת בלא שמן ולבונה הו"ל כהקדש קרבן שאינו מהודר, ומשום שהקדושה חלה על הסולת באופן זה]. ומעתה המנחה עצמה אינה מחייבתו להביא עמה שמן, שהרי מנחה שאינה מהודרת היא. ואך משום ש'מנחת נדבה' היא ואין מנחת נדבה קריבה בלא שמן ע"כ צריך להוסיף שמן לסולת זו. וזהו שכתב בהמשך דבריו, שכשקידש עם שמן בלא לבונה או להיפך, הרי חלות הקידוש שחל הוא של 'מנחה מהודרת', וא"כ המנחה עצמה מחייבתו להיות מנחה שיש בה שמן ולבונה, וע"כ ס"ד דלא ינהי קידוש זה, וקמ"ל רב דכיון דאשכחן מנחה כזו במקור'א שפיר מהני קידושו, וצ"ע בכ"ז.

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתא רב ור' חנינא -

ביאור, דממה נפשך, אם ילפינן אין מצוותו בכך ממצוותו בכך א"כ נילף לגמרי, ואם א"א להשוותם משום דשאני התם שמצוותו בכך, א"כ האיך ילפינן שעכ"פ מהני הקידוש לענין יציאה לחולין, וצ"ת. [ויעו' להלן משי"ת שהטעם שאין קדוש ליקרב הוא משום שאכתי יש כאן ריעותא של 'מלאים', וכ"מ דילף רב משאר דוכתי היינו שאין בזה ריעותא של קידוש לחצאין, ולפי"ז אתי שפיר].

❖ גמ': "ושמן ולבונה קדשי האי בלא האי והאי בלא האי"

- א. יעו' בגמ' שהביאה ראי' מלוג שמן של מצורע ומלבונה שבבזיכין, וע"ע בשפת אמת שהק': "תמהני למה לא אמרו בפשיטות שכן מתנדבין שמן ולבונה בפ"ע, כדילפינן בזבחים (צא:) קרבן שמתנדבין שמן וכן לבונה (בתו"כ פ' ויקרא פ"ח). וע"ע בכתבי הגר"ז שהק' כן. וכן העיר בחזו"א (סי' כ"ה ס"ק ה'), וצ"ע.
- ב. וע"ע בשיעורי הגרמ"ד (עמ' ר"י) שלכאו' הוא ק' ביותר, דיעו' בזבחים מד: "כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע". ועיי"ש ברש"י (ד"ה לרבות): "לרבות לוג שמן... שהרי קרוי קרבן דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן אלמא הוא נמי בכלל והקריב והיינו קרבן...". והאיך ילפינן מינה לענין קידוש של מנחות, [וביותר ק' למשי"ת להלן דכ"מ דאתי רב הוא להביא ראי' שמצינו 'שם מנחה' אפי' בסולת בלא שמן ולבונה, וא"כ מה ראי' הביא מלוג של קרבן], וצ"ע.
- ג. יעו' בגמ': "לבונה שכן מצינו בלבונה הבאה בבזיכין". ועיי"ש ברש"י (ד"ה האי): "ולבונה בלא שמן וסולת שכן מצינו בבזיכין שמקדשין את הלבונה בלא שמן וסולת, ואי קשיא הא אתי לחם הפנים בהדיהו, לאו פירכא היא, שהרי אינו מתקדש עם הלבונה בבזיכין". אך יעו' לעיל שפי' רש"י (רד"ה שכן): "שכן מצינו בלחם הפנים - שהיא מנחה ואין בה שמן, אבל לבונה יש בה כגון בזיכין". הרי דס"ל שהלחם מתקדש עם הלבונה, וא"כ מדוע נקט רש"י הכא שאינו מתקדש הלבונה עם הלחם. [והא ליכא למימר שכוונתו אחר שהסיר את הבזיכין מהשלחן והיינו לקידוש שני, שאם ילפינן מקידוש שני הרי הול"ל למילף סולת בלא לבונה מקידוש הקומץ, שהרי מבואר ברש"י להלן טז: שאין ליקוט ומתן כלי בלבונה]. ויעו' בשיעורי הגרמ"ד (עמ' ר"י) שכוונת רש"י לקידוש הראשון של הלבונה שמתקדשת בבזיכין קודם סידור השולחן, ומש"כ רש"י לעיל דאשכחן לחם הפנים עם לבונה היינו בקידוש שע"י הסידור ע"ג השלחן.

❖ מה הריעותא של סולת בלא שמן ולבונה

"כעשרון חסר" – האם בעינן דעתו להוסיף

- א. יעו' בגמ' מימרא דרב: "מנחה קדושה בלא שמן... בלא לבונה... בלא שמן ובלא לבונה... ושמן ולבונה קדשי האי בלא האי והאי בלא האי...". וע"ע בהמשך הסוגיא דר' חנינא פליג עליה דרב. ועי' לעיל בגמ' דרב יליף מילתא ממילתא, ובתוס' (לעיל ז. ד"ה שכן מצינו בסילוק בזיכין, ולהלן ח: ד"ה אבל מזרקות) מבואר שר' חנינא נחלק משום דס"ל דלא ילפינן מילתא ממילתא. [וע"ע בשיטמ"ק שביאר דר"ח לא פליג על הא דילפינן מילתא ממילתא]. ועל"פ מבואר, שהפשטות היא שמנחה אינה קדושה בלא שמן ולבונה, ולדעת ר' חנינא כן הוא האמת. אלא שרב יליף מילתא ממילתא וע"כ ס"ל דמהני קידוש של סולת בלא שמן ולבונה.
- ב. וצ"ת מאיזה טעם הפשטות היא שאינה קדושה בלא שמן. ועי' גירסת הגמ' שלפנינו: "ואין דינה כעשרון חסר". וכפשוטו, היינו לאפוקי מהא דילפינן מקרא 'אין מלאים אלא שלמים' וכדפרש"י לעיל 'כל העשרונות שקדשו בתוכו שלמים היו'. וכן הוא בזבחים (פח. ד"ה ואין מקדשין אלא מלאין): "שיהא שם עשרון שלם... אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשין...". וע"כ היה מקום לומר [וכן הוא קושטא לשיטת ר"ח] דכשהמנחה בלא שמן הו"ל כעשרון חסר, ופסול משום דינא דמלאים, וע"ז קמ"ל רב דלא אמרינן הכי. אך יעו' בשיטמ"ק שמחק לגירסא זו, וצ"ת מדוע לא גריס ליה, והאם מוכח בזה דס"ל שמאיזה טעם שהוא אין שייך כאן החסרון של 'מלאים'.
- ג. וע"ע במקדש דוד (סי' כ"ב ד"ה והנה בב"א) שביאר בדעת הרמב"ם שאם סידר לחם הפנים בלא בזיכין לא חלה הקדושה [ודלא כדעת רש"י שהובאה לעיל]: "אף על גב דמנחה קדושה בלא לבונה, דס"ל להרמב"ם ז"ל דזה דוקא בדעתו להוסיף, וכמו בסולת גופה אם דעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש, אבל אם אין דעתו להוסיף לא נתקדש כל שאין בו שיעור שלם כדאמרינן במנחות (ח). דכל שאין דעתו להוסיף אין כאן מנחה כלל, דפחות משיעור אינו ראוי, וה"נ במקדש מנחה בלא לבונה דקדוש הוא דוקא בדעתו להוסיף לבונה דאיכא תורת מנחה עליה, אבל אם אין דעתו

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתא רב ור' חנינא -

להוסיף לא קדוש... ומבואר בדבריו כמשמעות הגירסא שלפנינו, שהריעותא הכא הוא משום דהוי כקידוש של חצי עשרון, וא"כ בהכרח דכ"מ דסבירא ליה לרב שקדוש הוא משום שדעתו להוסיף, שהרי באין דעתו להוסיף כו"ע מודו שאין קדוש בחצי עשרון.

ד. **אך דבריו צריכים תוספת ביאור**, שהרי שיטת רב שבחצי עשרון לא מהני דעתו להוסיף, וא"כ צ"ב מאי שנא הכא דס"ל דמהני דעתו להוסיף. **ועל כרחין צריך לומר** דהיינו משום דשאני סולת בלא שמן שמצינו כע"ז במקום אחר, ופשוט. **אך א"כ צריך תלמוד מה"ל לומר** דהא דמהני הקידוש הוא משום שדעתו להוסיף, ואמאי לא נימא דכיון שהטעם דמהני הקידוש של הסולת בלא שמן הוא משום דאשכחן קידוש כזה במקום אחר א"כ נילף מינה לגמרי ונימא שקדוש אף שאין דעתו להוסיף, וצ"ע רב.

ה. **עוד יש להעיר**, שבגמ' מבואר שאם רב היה סבור במנחת חביתין דמהני קידוש לחצאין הו"ל למילף מינה לענין קידוש עשרון לחצאין, משום דרב ס"ל דילפינן מילתא ממילתא. **ותתמה**, דא"כ מדוע לא יליף רב מסולת בלא שמן דמהני ביה קידוש לחצאין כשדעתו להוסיף, שכמו"כ יהני דעתו להוסיף לחצי עשרון שאף בזה יהני קידוש, וצ"ע.

דעת החזו"א והשפ"א דלרב לא בעינן דעתו להוסיף

א. יעו' בשפת אמת שנסתפק בדעת ר' חנינא האם מה דס"ל 'לא זו קדושה בלא זו ולא זו קדושה בלא זו' הוא גם בדעתו להוסיף: "דכה"ג בחצי עשרון קדוש, א"כ ה"ה הכא י"ל דמודה ר"ח בהא". ועיי"ש שמסתבר שבזה לא פליג ר"ח, שלא נחלק אלא דומיא דמדידת סולת שאין דעתו להוסיף שמן באותו הכלי. ולפ"ז נמצא שרב דס"ל שקדוש היינו אפי' באין דעתו להוסיף. [וביותר, דמשמע בדבריו שאפי' להך צד דר"ח פליג אף בדעתו להוסיף מ"מ דברי רב הם אפי' באין דעתו להוסיף, דיעו' היטב בדבריו שמבואר דכל מה ד"ל שר"ח מודה בדעתו להוסיף היינו רק משום שבחצי עשרון מהני דעתו להוסיף, וא"כ לדעת רב דבחצי עשרון לא מהני דעתו להוסיף על כרחין שגם בסולת בלא שמן לא מהני הסברא של דעתו להוסיף, וכ"מ דס"ל דמהני הקידוש היינו משום הסברא של מצאנו במקו"א].

ב. וע"ע בחזו"א (סי' כ"א ס"ק ה') דהא דרב ס"ל דקדוש: "היינו אפי' באין דעתו להוסיף בכלי זה, אלא דעתו להוציאה לכלי אחר ושם יתן השמן". ועיי"ש שכן משמע בהמשך הגמ' דמק' על ר"ח עשרון למה נמשח, ומשמע דלדעת רב אתי שפיר אפי' שאין דעתו להוסיף לכלי זה⁴, [שהרי היתה מדתו עשרון ואין מקום לשמן].

ג. ולדרכם של השפת אמת והחזו"א שלרב מהני אפי' באין דעתו להוסיף צריך ביאור מאי שנא מחצי עשרון דס"ל לרב דלא מהני כלל, ואפי' לר' יוחנן הא מבואר בגמ' דלא מהני אלא בדעתו להוסיף, וצ"ת.

ד. ויעו' בחזו"א (סי' כ"ד ס"ק י"ב ד"ה אלמא מידת יבש) גבי מה שמבואר להלן בגמ' שאלביא דרב אתי שפיר 'עשרון למה נמשח', משום שמהני קידוש של עשרון בפ"ע אפי' שהוא בלא שמן, והק' החזו"א: "הא רב נמי מודה דבעינן מלאים שלמים". ועיי"ש שתי: "י"ל דכיון דעשרון בעלמא קדוש, קדוש נמי בלחם הפנים, וכדאמר לעיל שם אי כר"א לילף מחביתין". וע"ע בדבריו (בסי' כ"א ס"ק ה'): "נראה דלא פריך דלילף מחביתין דמהני דעתו להוסיף, דחביתין לר"א עדיפי טפי כיון דקרבה לחצאין, אלא דפריך דחצי עשרון ליקדיש שכן מצינו חביתין". והיינו, דלאחר שמצאנו שיעור של מנחה פחות מעשרון שוב אין בזה ריעותא של 'מלאים'. וע"ע במקדש דוד (סי' ג' אות ג') שגם בדבריו מבואר כן [והובאו דבריו לעיל].

ה. ולפ"ז מתפרשים גם דברי רב בסוגיין, דהא דמהני קידוש סולת בלא שמן הוא משום שמצאנו מנחה של סולת בלא שמן, וע"כ הו"ל כעשרון שמתקדש בפ"ע, משא"כ גבי חצי עשרון כיון דסבירא ליה בחביתין כר' יוחנן שאינם קדושים לחצאין א"כ לא מצאנו מנחה של חצי עשרון, וע"כ א"א לקדש בפ"ע. וזהו מה שהביא רב מקורות שמצאנו מנחה של סולת בלא שמן ובלא לבונה, דכיון שמצאנו מנחה כזאת ממילא לא שייך בזה דינא דמלאים.

ו. אך יעו' רש"י זבחים (פח. ד"ה ואין מקדשין אלא מלאין): "... ואם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי, **יהא שם ג' עשרונים** **לפר... אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדש**". הרי להדיא דלא מהני קידוש של שיעור חסר אפי' אם הוא יותר

⁴ וצ"ע בדעת החזו"א שקצת משמע בלשונו שעכ"פ בעינן דעתו להוסיף בכלי אחר, וי"ל.

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתת רב ור' חנינא -

מעשרון שמצאנו במקו"א דחשיב מנחה, וצ"ע בדברי החזו"א דס"ל שאין ריעותא של מלאין כשיש יותר מהשיעור. [ויעו' בדברי רש"י (שם) שמבואר שהטעם דלא מהני קידוש כשחסר מהשיעור הוא משום שאין המנחה ראוי' לכלי, ואם נימא שזהו הריעותא צריך ביאור מה מהני מה שמצאנו מנחה כזו במקו"א, וי"ל].

ז. ובעיקר דרכם של השפ"א והחזו"א צ"ת, דיעו' לעיל שבדברי רש"י מבואר דהא דס"ל דמהני קידוש של סולת בלא שמן ובלא לבונה היינו לענין שאינם יוצאים לחולין אך לא מהני הקידוש לענין ליקרב, ואם נימא דהוי כמו עשרון סלת שמתקדש בכלי מדה בפ"ע אפי' בלא שמן א"כ ודאי דהול"ל דקדוש לגמרי ואפי' ליקרב, וצ"ע.

בביאור פלוגתת רב ור' חנינא ובביאור הטעם שאינה קדושה לגמרי

א. יעו' בעיקר המימרא של רב, שאחר שהוכיח הא דמהני קידוש של סולת בלא שמן ומהני קידוש של סולת בלא לבונה, שוב יצא להוכיח ממנחת חוטא דמהני סולת בלא שמן ובלא לבונה. והשתא, אם נימא שכוונת רב להוכיח דסולת בלא שמן ובלא לבונה לא חשיבא 'מנחה חסירה' א"כ תיקשי מאוד, מדוע הוצרך להביא ממנחת חוטא שמצאנו בה סולת בלא שתייהם. הרי מאחר שהוכחנו שחסרון של שמן אינו מעכב במנחה, וכמו"כ הוכחנו שחסרון של לבונה אינו מעכב, שוב יש ללמוד מבין שניהם גם את דין חסרון של שמן ולבונה, שהרי אין אחד מהם מעכב ומה איכפת לן שחסר שתייהם. [וע"ע להלן שבחי' המיוחסים לרשב"א הק' להיפך, אך לכאו' תירוצו לא מהני לנידון דידן, דאדרבא, אחר דילפינן דמהני מנחה בלא שמן ומנחה בלא לבונה אף דהוי מנחה מהודרת ולא איכפת לן שחסר שמן או לבונה, כל שכן דתיהני מנחה שאינה מהודרת כשהיא בלא שמן ובלא לבונה, וע"ע להלן מש"ת בעיקר הקו' והתי' של הרשב"א].

ב. אך יעו' לעיל שנתבאר שבדברי ר' יוחנן ור"א [בסוגיא דקידוש מנחת חביתין לחצאין] מתבאר שמלבד הריעותא של 'מלאין' עוד יש חסרון של 'קידוש מנחה לחצאין', ועיי"ש שביארו האחרונים יסוד הדין שהוא משום שא"א שתחול הקדושה אא"כ יש לה 'צורת מנחה', וע"כ פחות מעשרון שא"ז חפצא של מנחה א"א שתחול עליו הקדושה ע"י הכלי שרת. ולפי"ז נראה שבאמת הסוגיא של רב ורב חנינא אינה שייכת כלל לדין 'מנחה חסירה', [היינו, לריעותא של 'מלאין'], אלא כל עיקרה הוא משום דסבירא ליה לרב שא"א שתחול הקדושה אם אין לדבר 'צורת מנחה', וכמשנ"ת גבי מנחה פחות מעשרון, שהטעם שאינה קדושה הוא משום שאין בה צורת מנחה. והשתא, גם אחר שהוכיח רב שמצאנו צורה של מנחה בלא שמן וצורה של מנחה בלא לבונה, אכתי אין להביא משם ראי' שיש צורה של מנחה בלא שתייהם.

ג. ולפי"ז אתי שפיר מה שהשיטמ"ק מחק הגירסא שלפנינו 'ואין דינה כעשרון חסר', שבאמת רב לא אתי לאפוקי מהריעותא של 'מלאין', אלא לאפוקי מהריעותא של 'אין קידוש לחצאין', וכמשנ"ת.

ד. וע"ע בחי' המיוחסים לרשב"א שהק' היפך ממה שהק', דאחר דילפינן ממנחת חוטא שחסרון של שמן ולבונה לא מעכב מדוע לא ילפינן מינייהו דכל שכן שחסרון של א' מהם אינו מעכב מלהתקדש. ועיי"ש שתי': "הוא אמינא דדוקא כי ליכא כלל קדושה, שכך רצה הכתוב כדי שלא יהא קרבנו מהודר, הילכך כיון דמצינו דקדושה ניליף בדכוותה בעלמא דקדיש כשמתנדב קרבן שאינו מהודר... אבל המתנדב מנחה עם שמן בלא לבונה או עם לבונה בלא שמן ה"א דהואיל דבא להתנדב קרבן מהודר דאינו קדוש אם לא שיהא לו כל הדורו דהיינו שמן ולבונה אבל בלא שניהם לא קדיש...". ודבריו צריכים תוספת ביאור. ולכאו' כוונתו כעין משנ"ת, שכל מה דאתי רב לחדש היינו שכיון שמצאנו מנחה כע"ז שפיר חיילא הקדושה, וכשהביא רב ראי' ממנחת חוטא אין לנו ללמוד מזה אלא שיכול להתקדש בתורת 'מנחה שאינה מהודרת' שמצאנו כע"ז במנחת חוטא, אבל אינו לנו ראי' שיחול בתורת מנחה מהודרת כשחסר לו שמן או לבונה. ועכ"פ מבואר, שגם הרשב"א נקט שאין הריעותא במה שהמנחה 'חסירה' אלא בעצם זה שאין לה צורת מנחה וע"כ א"א שתחול עליה הקדושה, ואך אם מצאנו מנחה כע"ז במקו"א שפיר י"ל ללמוד שתחול עליה הקדושה.

ה. וע"ע לעיל שנתבאר שבאמת כל מה דמהני הך דינא דמצאנו שיעור כזה במקו"א היינו רק כלפי הריעותא של 'אין קידוש מנחה לחצאין', שיסוד דינו הוא משום שאין הקדושה חלה אא"כ יש מציאות של מנחה כזאת, וע"כ אם אך מצאנו מנחה כזו במקו"א שפיר מהני. משא"כ כלפי הריעותא של 'מלאין' שמבואר ברש"י שיסוד דינו הוא משום שאין המנחה ראויה לכלי, ויעוי"ש שנתבאר דהיינו משום שאין המנחה מתקדשת אא"כ הכלי אהני לקבוע דיני המנחה, וע"כ כשאין שיעור מנחה שלא אהני הכלי לקבוע בו דין הקרבה ע"כ לא מהני גם לקדש את המנחה.

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתא רב ור' חנינא -

- ו. ולפי"ז אכתי צ"ע, האיך מהני קידוש של סולת בלא שמן, הרי אין המנחה ראוי' להקרבה וא"כ לא אהני הכלי לקבוע בה דין הקרבה והאיך מהני לקדש את המנחה, וצ"ת.
- ז. אך באמת נראה שזהו גופא הטעם דסבירא ליה לרב שלא מהני הקידוש של מנחה בלא סולת ליתן בו קדושה להקרבה, אלא רק קדושה לענין שלא תצא לחולין. וע"ע בסוגיית הגמ' זבחים פח. שמבואר שם גבי כלי הלח שאינם מקדשים את היבש משום שאינם ראויים, דכ"ז לענין קידוש ליקרב אבל לענין שאינם יוצאים לחולין אהני בהו קידוש זה. ובשיטת הרמב"ם מבואר להדיא שה"ה במקום שיש ריעותא של 'מלאין', דאף דלא אהני הקידוש ליקרב מ"מ מתקדשים ליפסל. ולדעת רש"י שגם הוא ס"ל שהריעותא של מלאים הוא משום דחשיב 'אינו ראוי' א"כ גם לדידה צריך לומר דס"ל כהרמב"ם דכשאינם מלאים מהני הקידוש עכ"פ לענין שלא יצא לחולין⁵, וזהו המבואר ברש"י בסוגיין שאלבא דרב לא אהני הקידוש של סולת בלא שמן ובלא לבונה לענין קידוש ליקרב אלא לענין קידוש ליפסל שלא יצא לחולין.
- ח. באופן, שבקידוש סולת בלא שמן יש ב' ריעותות. חדא. מצד ההלכה של 'אין קידוש לחצאין', שיסודו הוא שלא חלה הקדושה אלא אם יש לו 'צורת מנחה'. ועוד. מצד הריעותא של 'מלאין שלימים', שיסודו הוא שאין הכלי מקדש אא"כ הועיל לקבוע חלות דין הקרבה במנחה. וע"ז קאמר רב שמצד הריעותא של 'אין קידוש לחצאין' מהני מה שמצאנו מנחה כזו במקו"א, שע"כ חשיב שיש לו צורת מנחה ושפיר חיילא עליו הקדושה. אך מצד הריעותא של 'מלאין' לא מהני מה שמצאנו כן במקו"א, שהרי עכ"פ לא הועיל הכלי לקבוע דין הקרבה במנחה החסירה, וע"כ לא מהני גם להחיל חלות קדושת הקרבה, וע"כ ביאר רש"י שאין כאן קדושת הקרבה אלא רק קידוש לענין שלא יצא לחולין.

בביאור שיטת רש"י בחסרון של סולת בלא שמן

- א. **יעו' רש"י** (ח: ד"ה להא דרב): "דכלי שרת מקדש סולת גרידתא, אף על גב דלא חזי להקטיר בלא שמן". ולכאור' משמע בזה, שאין הריעותא מצד הא דאין כאן מנחה שלימה, אלא מצד שאינה ראוי' להקטרה. **והנפק"מ**, דמשמע שאפי' אם לא יהיה חסרון בשיעור אם עכ"פ אינה ראוי' להקטרה באופן זה אין הכלי שרת מקדשו.
- ב. **וע"ע לשון רש"י** (ח: ד"ה לא נצרכא אלא ליבש שבה): "מנחה בלולה א"א בלא קרטין סלת יבש שלא יגיע בהן השמן ואפי' הכי מתקדשין במזרקין, וכי היכי דאותו יבש מתקדש מסתברא נמי דסלת יבש נמי בלא (סלת) שמן מיקדשין". **ועיי'ש בטהרת הקדש שביאר דבריו**: "דאף דהכא יש מקצת סלת [בלא] שמן אפ"ה אין חילוק בין זה לבין סלת שכולו יבש". **היינו, שהוסיף רש"י** שמתוך דברי שמואל מוכח דס"ל כרב, שהרי חזינן דס"ל דמהני קידוש למעט סולת שלא נבלל בשמן, ומתוך כך מוכח שה"ה כשלא ניתן כלל שמן בכלי וכולו יבש. **ולכאור' צ"ב**, דשאני הכא שהסולת והשמן בכלי אחד ומה"ל להוכיח מינה גם לענין קידוש סולת בפ"ע, וצ"ת. [ועי' בצ"ק ובחק נתן שביארו שזהו כוונת התוס' שם בד"ה אבל מזרקות במה שהק' על רש"י, אך להאמור נמצא דרש"י לשיטתיה אתי שפיר]. **ומוכח, דס"ל לרש"י** שלולי דברי רב היינו נוקטים שאף כשהשמן והסולת בתוך הכלי אינם מתקדשים אא"כ ראויים הם להקטרה. **והיינו לדרכו שפי' (בד"ה להא דרב, וכמשנ"ת לעיל) שהפשטות היא דבעינן בעינן שיהא חזי להקטרה, וע"ז קמ"ל רב שמתקדש אף שאינו ראוי להקטרה.**
- ג. **ויעו' בתוס' (ח: ד"ה ולר' חנינא)**: "וצריך לומר השתא לרבי חנינא שלא היו מערבין בביסא המנחה עם השמן אלא בתוך הביסא עצמה היה זה לצד אחד וזה לצד אחר", [ועיי"ש שצריך לומר כן אפי' שלא לדעת ר"ח]. **ומבואר, שהקידוש בביסא היה באופן שלא היו השמן והלבונה בלולים זב"ז, ולכאור' באופן זה אין המנחה ראוי' להקרבה** [יעו' חזו"א סי' כ"ה אות י"ב ד"ה ונראה] **ואפ"ה ס"ל דאפי' ר' חנינא מודה דמהני הקידוש, ומוכח דס"ל לתוס' דהא כו"ע מודו דמהני קידוש אף דלא חזי להקרבה. וא"כ לדעת תוס' לכאור' צריך לבאר כהגירסא שבגמ' לפנינו, שהריעותא היא מחמת דבעינן שיעור שלם, והוא מהפרשה של 'מלאים' ומהלכה של 'אין קידוש לחצאין', וע"כ כל שיש בכלי שיעור שלם כו"ע מודו ששוב לא איכפת לן אם ראוי להקטרה או לאו.**

⁵ והגר"ז שנקט בדעת רש"י דבחסר לא מהני הקידוש לענין קידוש ליפסל היינו משום שנקט ברש"י שאין הריעותא מצד 'אינו ראוי לכלי', ונתבאר בארוכה לעיל, יעוי"ש.

קידוש סולת בלא שמן ולבונה

- האם קדוש ליקרב, הריעותא של סולת בלא שמן, וביאור פלוגתא רב ור' חנינא -

ד. **אך בעיקר דברי רש"י צריך ביאור**, מה טעם בעינן שיהא ראוי להקטרה בשעת הקידוש. ולכא' יסוד הדברים משום שהקידוש הוא לצורך הקטרה וכל דלא מהני הקידוש ליתן בו תורת הקטרה לאו כלום הוא, ולפי"ז יש לבאר שזה כוונת רש"י, דכשנותן בכלי מנחה שאינה ראוי להקטרה לאו כלום הוא, שהרי לא הועילה הנתינה בכלי ליתן בו דין הקטרה.

ה. **אך צ"ע**, שהרי הנתינה בביסא אינה מכשירתו לצורך 'הקרבה' אלא לצורך 'קמיצה', ובודאי שמהלכות הקידוש לא בעינן שהכלי יהי ליתן בו דין הקרבה אלא די במה שמכשירו לקמיצה, [שהרי כל נתינה בביסא אינה מכשירתו להקרבה אלא לקמיצה בלבד] וא"כ הול"ל לרש"י לומר שהטעם שס"ד דלא מהני קידוש סולת בלא שמן הוא משום דלא חזי 'לקמיצה', ולא משום שלא חזי 'להקרבה'.

ו. **וביותר יש לתמוה**, שאם נימא שהריעותא היא משום דלא אהני הקידוש ליתן בו דין הקרבה, הרי באמת צריך ביאור במה שחידש רב דמהני הקידוש משום שמצאנו מנחה כזו במקו"א. ומה בכך שמצאנו כן במקו"א, והרי כ"מ שאפשר ללמוד ממה שמצאנו במקו"א הוא רק כשהריעותא היא 'בצורת' המנחה, דאז י"ל דמהני מה שמצאנו צורת מנחה כזו במקו"א, משא"כ שהטעם שא"א לקדש המנחה הוא מחמת שאין הכלי יכול להחיל קדושה אא"כ מהני ליתן בו דין הקרבה, שבזה לא יהני מה שמצאנו שמהני להחיל קדושה במקו"א, דשאני התם דאהני להחיל דין הקרבה, וביותר, שהרי גם במנחת חוטא גופיה אם לא היה הקידוש מהני ליתן בו דין הקרבה לא היה מתקדש ע"י הכלי שרת, וא"כ ודאי שכמו"כ הכא הול"ל דלא יהני משום שאין הקידוש מועיל ליתן בו דין הקרבה, וצ"ב רב.

ז. **וע"כ צריך לומר**, דמש"כ רש"י שלא נתקדש מחמת שאינו ראוי להקטרה, אין כוונתו שלא אהני לקדש כיון שלא ניתן בו דין הקטרה ע"י הכלי, שהרי באמת לדעת רש"י [ח. ד"ה מנחה קדושה בלא שמן] גם אליבא דרב אין הקידוש מחיל קדושת הקרבה, וכל הסוגיא עוסקת רק בקידוש לענין שלא יצא לחולין. ובהכרח צריך לומר, דכוונתו שאין כאן צורת מנחה. והיינו, דמנחה שהיא סולת בלא שמן לאו בת הקטרה היא, וע"כ אף שיש בזה שיעור עשרון של סולת מ"מ אין לזה צורת מנחה, וע"כ סבר ר' חנינא דלא אהני הכלי שרת אפי' ליתן בה תורת קידוש לענין שלא תצא לחולין. וכעין סברת ר' יוחנן לעיל ז: גבי קידוש מנחה לחצאין שכתב רש"י דלא מהני אפי' לענין שלא תצא לחולין.

⁶ ויש לבאר יותר, שכלי מקדש אי"ז מחמת שעצם הכלי מחיל עליו קדושה, אלא שע"י שניתן לתוכו מהני הכלי ליתן בו את הדינים הראויים לו, וע"כ כשהכלי לא הועיל ליתן בו את דיניו אין הכלי מקדשו. [דוגמא לדבר שהקבלה צורך זריקה היא, ועי"ז הכלי מקדש את הדם להיות ראוי לזריקה].